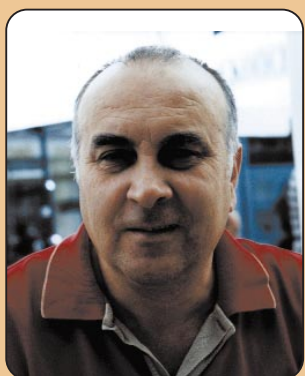

Моќта е во
НАРОДОТ

МОЌТА Е ВО НАРОДОТ

СЕПТЕМВРИ 2003

Бранко Саркањац, филозоф, за транзицијата, за Охридскиот договор...

**Македонија сè уште има
мака со идентитетот**

На пат околу евроконтинентот
за неколку дена...

**Трај, прај,
Европа здај!**

„Евро-Балкан“ за првата година на
Охридскиот договор

**Опасноста од етно-политичка
манипулација сè уште постои**

Нелегалните станици повторно
го окупираат етерот

**Државните органи го продуцираат
хаосот во радиодифузијата**

Питер Мекинтаер, публицист,
за човековите и детските права

**Мора да ги заштитиме децата
од насилство**

ЕВРОИНТЕГРАЦИЈА

МИРЧЕ ЈОВАНОВСКИ

Три месеци по самиот на Европската унија во Порто Карас од каде што произлезе цврстата определба и упатените пораки за европските перспективи на земјите од таканаречениот Западен Балкан, состојбите во петте држави во регионот (Македонија, Хрватска, Србија и Црна Гора, Албанија и Босна и Херцеговина) не се многу променети. Македонија сè уште го чека вистинскиот сигнал од Брисел за поднесување молба за членство во Европската унија. Хрватска се обидува на најдобар можен начин да ги одговори прашањата што ги доби од Европската комисија во врска со нејзината апликација за членство во Унијата и притоа да ги убеди Брисел и Хаг дека не знае каде се наоѓа обвинетиот за воени злосторства, генералот Анте Готовина. Србија и Црна Гора и натаму се надмудруваат околу заедничките елементи на нивниот Акционен план, а во тие рамки и за усогласување на царинската заштита, што пак е еден од условите за договор за стабилизација и асоцијација со Брисел. Најавените преговори меѓу Белград и Приштина (за крајот на јули) и натаму го носат истиот епитет-скорашни, со таа разлика што сега по сè изгледа и навистина ќе почнат. Албанија, исто така, е преокупирана со своите стандардни економски и политички проблеми. Битни поместувања нема ниту во БиХ, каде што во моментот е актуелно прашањето за воспоставување заедничка одбранбена политика и централна команда, што ја бара Брисел. Со еден збор, балканските маратонци, или како што шеговито ги нарекуваат- кандидатите за кандидати за влез во ЕУ, како сè уште да се забрваат за долгопосакуваниот финал кој допрва ги очекува. Процесот, пак, сублимирано се состои од исполнување на познатите Копенхагенски критериуми: стабилноста на политичките институции, владеење на правото, почитување на човековите права, заштита на малцинствата, потоа воспоставување пазарна економија, прилагодување кон пазарните законитости во рамки на ЕУ, способност да се одговори на притисоците на конкуренцијата, како и способноста на земјите кандидатки да ги прифатат обврските што произлегуваат од членството во ЕУ вклучувајќи ги политичките, економските и монетарните цели на ЕУ.

Како што стојат работите, добивањето јасен сигнал од Брисел, кој во Скопје нестрпливо се очекува, нема да оди толку едноставно. Особено по последниот развој на настаните во државава, кои потврдија дека состојбата во земјата е повеќе од сложена и дека стабилноста е кривка. Настаните што следуваа по полициската акција во Брест, поделеноста на коалициските партнери во Владата, повторното огласување на опциите за самоопределување и прекројување на границите, експлозијата на проблемите во школото проследени со силен етнички набој, но и отсуството на конкретни резултати на планот на економијата, дополнително го оддалечуваат Скопје од настојувањата да се фати приклучок кон евроинтеграциите, особено кога тоа на добар пат е да го стори една друга земја од Западен Балкан- Хрватска. Сепак, во Владата не се откажуваат од намерата апликацијата за членство да биде поднесена во догледно време, иако, како што потенцира вицепремиерката Радмила Шекеринска, нема да се фиксира конкретен датум. Владините министри се свесни дека за преземање еден таков чекор се потребни предуслови, а тие, барем во моментот, не се исполнети (завршување на воената мисија Конкордија, на пример, како и оцената за направениот прогрес, што летоска беше најавено дека ќе се случи во октомври). Во моментот акцентот е ставен врз убедување на одделни земји членки, што се опишува како своевидно загревање, пред финалниот потег. На домашен терен, активностите исто така се интензивираат, велат во Владата.

Како да се европеизира (западно)балканскиот дух

Приемот во ЕУ е реален, но мора да се заработи со радикални реформи

За професорот на Правниот факултет, д-р Јане Миљовски, пак, дилемата дали сега да се поднесе апликација за членство или да се чека, е вештачка и непотребна. Тој акцентот го става врз потребата да се преземат конкретни активности со кои регионот ќе се ослободи од меѓусебните бариери.

- Мислам дека ова прашање е апсо-

лутно едно од најштетните кое е наметнато од медиумите. Во Европската унија ќе не примат и со барање и без барање. Нема дилема дека и Македонија ќе биде дел од Европската унија, а приближувањето кон ЕУ ќе се почувствува со згуснување на активностите, така што секому ќе биде јасно. Проблем е што до сега не сме го направице тоа што треба, вели професорот Миљовски.

Во Порто Карас европските лидери нагласија дека пораката за европерспективите на Западен Балкан е јасна и дека сигнализира неповратност на интегрирањето на овој регион во ЕУ. Кога, тоа ќе зависи од индивидуалните постигнувања на одделните земји. Истовремено, тие потсетија дека е клучно земјите од регионот да работат на остварување на неопходните

Македонија своите патрони ги изгуби со крајно штетната и националистичка политика

реформи, на решавање на проблемот со бегалците, борбата против организираниот криминал, корупцијата, потребата од создавање регионален пазар...

- Многу е важно што правиме ние тука во промовирањето на европските стандарди, вели д-р Миљовски потенцирајќи дека и политичарите бегаат

од клучните теми. Тој потсетува дека интеграцијата на европските земји почнала преку формирање царинска унија, развивајќи се полека во политичка и монетарна унија.

Наспроти категоричните определби на сите земји од регионот дека се за ЕУ, кога тоа треба да се покаже на дело, на површина испливуваат локалните предрасуди. Така, неодамна идејата на грчкиот министер за надворешни работи за создавање на своевидна Балканска царинска унија, мина прилично студено. Професорот Миљовски сугерира дека земјите од Западен Балкан треба да ги надминат предрасудите и да тргнат во поинтензивна соработка, по урнекот на ЕУ- почнувајќи првиот столб, односно од елиминирање на меѓусебните царински бариери.

Д-р Јане Миљовски, професор на Правниот факултет во Скопје

Групите на моќ се против отворање на границите

Групите на моќ во ни една од земјите на Западен Балкан не се заинтересирани за создавање царинска унија. Причината е едноставна: припадниците на таквите групи станале богати токму поради постоењето на границите. Тоа е и нивниот извор на богатство, кој сега треба да го снума. Поради тоа реалните моќници во кои се концентрирани парите се против царинска унија.

Од друга страна, отворањето на границите во сите земји од регионот се дочекува и со дилемата што ќе прават нашите фабрики. Се заборава дека евроинтеграцијата всушност значи дека ќе можат да опстанат само оние што работат со светска продуктивност. Членството на Македонија во ЕУ всушност ќе значи дека сè што нема да има европска продуктивност, ќе пропадне, односно некои работи ќе мора да престанеме да ги произведуваме. Тоа не е македонска или западнобалканска специфичност, бидејќи слични работи се случуваат и во земјите

членки на ЕУ, како на пример во Белгија, која мораше да се откаже од текстилната индустрија.

Една од лажните дилеми е и стравувањето дека поголемо регионално поврзување ќе се реформира некогашна Југославија, што е неточно.

Регионот едноставно треба да почне да гради нешто на првиот столб кој го применува и сегашните земји членки на ЕУ, а тоа е царинската унија. Тоа секако ќе значи пренесување на дел од суверенитетот на заеднички институции, како што е на пример некој централен царински одбор каде што ќе се решаваат меѓусебните конфликти кои секогаш ќе ги има. Но практично, приближувањето и влегувањето во ЕУ меѓу другото значи и префрлање на дел од суверенитетот од земјите членки на заедничките институции и за возврат добивање други погодности. Меѓутоа, грешка е на политичарите што крупната тема за царинската унија не ја отвораат.

Нелегалните станици повторно го окупираат етерот во Македонија

Државните органи го продуцираат хаосот во радиодифузијата

Моментално околу 70 дивни станици слободно емитуваат програма, а директорот на Управата за телекомуникации Коста Трпковски седи со скрстени раце

ЗДЕНКА ПАВКОВИК

Во етерот повторно е хаос. Во моментот, програма нелегално емитуваат околу 70 станици кои немаат концесија, а како тргнала работата, наскоро може да се случи во земја да имаме колку легални, толку и дивни електронски медиуми. И што е уште пострашно, самите државни органи, со своите потези уште повеќе го охрабруваат појавувањето на нелегалните емитувачи на радио и телевизиска програма, така што со право, оние што имаат концесии и кои редовно го плаќаат надоместокот кон државата можат да одлучат и тие да престанат да ги почитуваат обврските кои што произлегуваат од концесискиот договор. Ако порано главна причина за неможност на државните органи да се справат со нелегалните емитувачи беше немање механизми и бавното судство, тогаш денес, единствен виновник за ваквата состојба е Управата за телекомуникации, односно, нејзиниот прв човек Коста Трпковски. Овој државен орган не само што не презема ништо, туку и напротив, со очигледното враќање на порано заплнетата опрема од дивните емитувачи, го продуцира хаосот.

Според податоците кои самата Управа ги достави до Советот за радиодифузија во мај оваа година, во Македонија тогаш имало 60 нелегални радио и ТВ станици. Од тоа, по седум во Прилеп, Битола, Гостивар, девет во Скопје, но и во други градови. Меѓутоа, од тогаш па до денес, според податоците кои неодамна ги изнесе Асоцијацијата на приватните електронски медиуми која алармираше дека во радиодифузијата се случува повторно безредие, бројот е зголемен на 70. Апсурдноста да биде поголема, Управата, во доставениот извештај потврди дека располага со податоци за секоја од дивните станици, како за сопственикот, така и за адресата и фреквенцијата од која емитува програма. Овој орган денес располага со софистицирана опрема така што е и нормално што ги има сите податоци. Но што фајде од опремата, ако таа не ја остварува целта, бидејќи некој очигледно не сака да ги затвора нелегалните емитувачи.

А само пред една година, кога на функција директор на Управата за телекомуникации беше назначен Трпковски, во земјава имаше само девет дивни станици и тоа во регионите кои претходната година беа зафатени со кризата. Во исто време, на околу 60 станици опремата им беше привремено заплнета и сместена во магацинскиот простор кој за оваа цел го има оформено Управата. Дали таму денес има опрема од било кого не е познато, бидејќи како што се дознава, директорот и на сопствените вработени и инспектори, не им дозволува пристап во него. Меѓутоа, ако се знае дека за увоз на нова опрема Царинските органи бараат одобрение од Управата за телекомуникации, што не смее да се издаде доколку радиодифузното друштво не располага со концесија, сосема е јасно дека Трпковски најверојатно на сите оние на кои претходно им беше одземена опремата, истата им ја има вратена и тие сега повторно се во етерот и го загрозуваат работењето на легалните станици.

А токму за да се излезе на крај со дивните станици беа и донесени измените на Законот за телекомуникации, кои на Управата, односно инспекциските служби им даваат право за привремено заплетување опрема при прекршување на Законот, за што се смета и емитување програма без добиена концесија. Претходно, издавањето решенија за забрана или запечатување на опремата не даваше резултати, бидејќи решенијата не се почитуваа, печатите се кршеа, а судовите многу бавно се изјаснуваа по тужбите. Токму затоа и е најдобро решение да се врши привремено заплетување на опремата, која, по ре-

швавање на судскиот спор ќе му биде вратена на сопственикот, но кој, освен казната која ќе му биде пропишана, ќе треба да го плати и надоместокот на Управата за нејзините трошоци настанати со чувањето на истата. Веднаш со формирањето на овој регулаторен орган, нејзиниот прв директор Зоран Трајчевски почна да ја спроведува оваа мерка, која се покажа како добра, бидејќи и многу станици сами престанаа со програма, оценувајќи дека е подобро тоа отколку да останат без опрема и уште потоа дебело да платат. Така и се успеа да се дојде до минимален број дивни емитувачи. Меѓутоа, наместо да се продолжи со целосно чистење на етерот, новиот директор го направи спротивното и затоа денес повторно е хаос.

Посебен случај на промовирање на нелегалната работа во радиодифузијата се случи за Илинден кога во Куманово една дивна станица не само што доби "чест" градоначалникот на овој град да ја пушти во употреба новата опрема, туку на користење доби и простории во локалната самоуправа, а овој "настан" беше вклучен во рамките на програмата на одбележување на Илинден. Станува збор за радио "Тумба" на кое му беше одземена концесијата поради неплаќање на надоместокот кон државата, но кое, со добра кампања на "жртва" на претходната власт, денес работи без проблеми. И хепенингот што раководството на Куманово го правеше по повод овој празник, исто така, беше организирано со уште едно диво радио, она наречено "Скај". Ова се случува во исто време кога во овој град делуваат осум трговски друштва кои ги плаќаат своите обврски кон државата.

Во една ваква апсурдна ситуација, прашање е зошто државата од концесионерите во радиодифузијата бара да го плаќаат надоместокот, кога таа не ги исполнува своите обврски и не им овозможува нормален простор за работа, во кој нема да се случува рекламите, од кои живеат приватните станици да заминуваат кај оние, кои работат диво, не плаќаат ништо кон државата и затоа нудат поевтин маркетинг простор.

Доколку ваквата состојба продолжи сосема ќе биде нормално ако и легалните емитувачи во знак на протест престанат да ги почитуваат обврските од концесискиот договор, бидејќи државата практично дава сигнали дека денес е исто да се биде со концесија или не.

Асоцијацијата на приватните електронски медиуми алармира на хаосот во етерот Кривични пријави за Трпковски и Ковачевски за поддршката на „дивните“ станици

Асоцијацијата на приватните електронски медиуми на Македонија поднесе кривични пријави против директорот на Управата за телекомуникации, Коста Трпковски и против градоначалникот на Куманово Слободан Ковачевски поради нивниот личен придонес во создавање хаос во радиодифузната сфера. Директорот на Управата, како што беше соопштено на прес конференцијата на АПЕММ, од како е дојден на функција не презел никакви чекори за сузбивање на „дивните“ станици, што претставува поттик за постојано зголемување на бројот на нелегалните станици. Како што објасни Виктор Грозданов, извршен директор на АПЕММ, еден функционер ја злоупотребува службената полжба и кога не презема активности, како во случајов, бидејќи со тоа се нанесуваат огромни штети на оние трговски друштва кои имаат концесии и ги исполнуваат своите обврски кон државата.

Кривичната пријава се однесува и на непреземањето активности против француската телевизија РФИ која имаше само привремена дозвола за набавка на опрема на која и е истечен рокот и која незаконски работи. Оттаму, оваа асоцијација бара од Владата Трпковски да го разреши од функцијата и на ова место да постави енергична личност која ќе знае да се справи со проблемите во оваа дејност.

Кривичната пријава против градоначалникот на Куманово се однесува на неговото активно учество во промовирање на едно нелегално радио. Тој на радио „Тумба“ му има дадено простории во зградата на локалната управа, а пуштањето во работа на новата опрема на оваа „дивна“ станица го вклучил во рамките на одбележувањето на 100 годишнината на Илинден. Локалната управа организираше и музички хепенинг со уште едно нелегално радио - „Сити радио“.

Проект „Инфобус“

Подвижна библиотека за младите во околината на Штип

Во 23 места во околината на Штип, младите луѓе веќе неколку месеци можат да ги користат услугите на мобилната бус библиотека која секојдневно им стои на располагање, нудејќи им бесплатно користење на книги и прирачници. Овој подвижен камион, кој е адаптиран и опремен со телевизор, видео, компјутер и книги, обезбедува глобални и локални информации за населението во Источна Македонија, преку бесплатен пристап до Интернет, а располага и со определен книжен фонд. Инфобусот, кој е на терен од 22 април годинава, покрај ваквите информации, нуди и ЦД ромови и книги. Покрај белетристика се нудат и ЦД курсеви по информатика и англиски јазик.

Станува збор за тригодишен проект, кој го реализира Институтот отворено општество - Скопје, а локален импле-

ментатор е народната библиотека „Гоце Делчев“ во Штип. За реализација на проектот веќе се обезбедени средства

Станува збор за тригодишен проект, кој го реализира Институтот отворено општество - Скопје, а локален имплементатор е народната библиотека „Гоце Делчев“ во Штип

за првите две години во висина од околу 140 илјади долари. Дел од средства во висина од 100 илјади швајцарски франци ги донирале Швајцарската агенција за развој, а другиот дел од средствата се од Мрежната програма за информатика - Будимпешта и Канадската агенција за развој.

Камионот оди секој ден во различно населено место, според определена маршрута, а библиотеката нуди услуги

на 23 села од околината на Штип. Во моментот, најбројни нејзини корисници се децата од основните и средните училишта. Покрај младината, според последните извештаи, го користи и постарата популација, која е заинтересирана пред сè за едукативна литература, во форма на брошури кои се однесуваат на земјоделската или сточарската проблематика.

Со оглед на тоа дека популацијата во овој крај е мешана, подвижната библиотека располага и со литература на ромски, турски и влашки јазик. За две години од проектот Министерството за култура се обврзало дека со 11.440 долари ќе учествува со покривање на тековните трошоци и оние за развој на локалните активности. Вакви проекти има во целиот регион, како на пример во Србија и Црна Гора, Косово и Албанија. (Д. Т.)

Питер Мекинтаер, британски новинар и публицист, за човековите и децките права

Како општеството да се справи со насилство во домот е широко прашање. Она што мене ме интересира е тоа како новинарот може да допринесе во осветлувањето на случаите

Мора да ги заштитиме децата од насилство

шија такво громорно злосторство. Новинарите и денеска не смеат ништо да изнесат во јавност во врска со овие деца, кои сега се возрасни луѓе. Тоа е строго забрането.

И секогаш кога се случуваат вакви настани се поставува прашањето. Колку се виновни возрасните? Злосторство раѓа злосторство. Обично деца кои се агресивни, всушност се малтретираны дома. Мекинтаер е убеден дека ваквите деца обично се жртви на своите родители, кои постојано дома ги малтретирале.

„Како општеството да се справи со насилство во домот е широко прашање. Она што мене ме интересира е тоа како новинарот може да допринесе во осветлувањето на случаите, како најверодостојно да ги претстави не повредувајќи никого со својот напис. Многу е лесно да се напише, на пример, тие треба да се убијат, или тие треба да бидат во затвор до крајот на својот живот. Но, дали на тој начин сме решиле сè? Задачата на новинарот е да се истражи да ги изнесе фактите во вистинско светло, не веднаш да се става во улога на судија. Треба што повеќе да се истражува. На пример, многу деца се сексуално злоупотребувани во интернатите за деца кои имаат посебни потреби. Тие случувајќи се откриваат, затоа што повеќето од овие деца немаат ниту можност да кажат што се случило, а овие институции се премногу затворени за да има некоја контрола однадвор. Една од најтешките новинарски задачи е сигурно да го следи истражувањето за злоупотреби на деца. Не мислам дека новинарите се вистински личности кои би разговарале со малтретирано дете. Сепак, кога во вакви процеси нешто ќе тргне по надолна линија, виновни се возрасните, а не децата. Возрасните кои ја водат истрагата, или пак, одговорни лица кои не умеат со детето да разговараат на вистински начин.“

Кога бев во Уганда видов нешто што навистина ми се чинеше дека го има само во пеколот. За време на воениот конфликт во овој регион многу деца од разни села беа водени во воен камп каде што беа обучувани да убиваат

села беа водени во воен камп каде што беа обучувани да убиваат. Уште додека ги водеа до кампот војниците се поигруваа со нив и ја поттикнуваа нивната агесија. Така, некои деца стануваа убијци, а другите жртви уште пред да стасаат во кампот. Во кампот ги учеа на најгроморни методи за убивање. Убиваа за да не бидат убиени. Некои деца беа ослободени од кампот по стивнувањето на конфликтот, но претстоеше тешка задача на нивна ресоцијализација и сознание дека во животот има други начини да се преживее, не само со помош на убивање. Се сеќавам на едно дванаесет годишно девојче кое го сретнав и кое играјќи се со куклата ми раскажа дека додека била во кампот ја убила својата помала братучетка. Овие примери јасно кажуваат дека ние сите мораме да ги заштитиме децата и да се бориме за нивните права. Мораме да запомниме дека децата ги имаат сите права на возрасните, плус правото да бидат заштитени од насилство. Ние како новинари немаме посебни права, но имаме извонредна задача. Ние мораме да им објасниме на луѓето кои се нивните права и како да се борат за нив“.

На прашањето кој од неговите написи предизвикал најголемо внимание во британска јавност, тој вели дека тоа бил напис за човековите права, кој дигнал прав бидејќи се работело директно за основното право на живот.

„Се работеше за еден скитник кој живееше на улиците на Оксфорд, град во кој што живеам и јас. Човекот покрај таа несреќа што живееше на улица имаше и несреќа да биде болен и да има потреба од постојана дијализа. Кога скитникот отишол во болница, лекарот му рече дека нема потреба да добива

медицинска нега кога неговиот живот и така е безвреден (точните зборови беа дека квалитетот на неговиот живот не е доволно добар). Приказната ми ја раскажа некој од персоналот во болницата, но јас не ја објавив веднаш, решив да одам до докторот и да ја проверам. Го интервјуирав скитникот, а потоа отидов и до лекарот. Кога докторот ми рече дека јас самиот треба да се запрашам дали квалитетот на животот на скитникот е доволно добар, тогаш знаев дека скитникот ја зборува вистината. Го „притиснав“ лекарот и тој ми потврди дека исказот на скитникот е точен. Лекарот одбил да му даде медицинска помош ставајќи се себе си во улога на некој кој одлучува дали е некој вреден да живее или не, кој да добие медицински третман, а кој не. Приказната беше објавена, се крена многу прав, а на крајот лекарот даде отказ и заминуа од здравствената установа во Оксфорд“, ја заврши својата приказна мојот соговорник.

Питер Мекинтаер е британски новинар и публицист чие што интересирање е особено насочено кон сферата на човековите права или поточно детските права. Со години тој патува насекаде низ светот пишувајќи за правата на децата и држејќи семинари на новинарите како да известуваат за случаи во кои се вмешани и децата, истовремено подучувајќи ги своите колеги како да се борат за поголемо достоинство на сите луѓе без разлика од кој дел на светот доаѓаат.

„Човековите права се еден вид договор меѓу владата и народот. Владата ги потпишува документите кои се однесуваат на човековите права, а народот ги почитува“, вели Мекинтаер. „Што се однесува до детските права, тоа се права кои возрасните одлучиле дека децата треба да ги имаат. Возрасните се тие кои треба да им овозможат на децата нивните права да не останат само на хартија“.

Мекинтаер нагласува дека судските процеси во кои се вмешани малолетници во Велика Британија обично се затворени за јавноста, во интерес на децата. Меѓутоа од сите процеси тој го издвојува процесот кој се случил пред десетина години и кој ги разбрал духовите во Велика Британија.

„Процесот во којшто им се судеше на двајца момчиња од десет и единаесет години навистина беше потресен. Имено, двете момчиња извршија громорно убиство на дете од две години. Во еден супермаркет тие ја искористија турканицата и детето го оттргнаа од рацете на мајка му. Потоа го одведеа до шините каде што го врзаа и го оставија детето да го прегази воз. Претходно го тепале и малтретирале. Јавноста во Велика Британија беше во шок. Луѓето не можеа да веруваат дека деца кои би требало да се играат со играчки, убиваат друго дете. Некои се прашуваа дали децата се вистински виновници. Но, камерите во супермаркетот јасно ги покажаа нивните лица. Да, тие беа убијци, но некои се прашуваа дали може тие да бидат осудени за убиство кога имаат само по десет, односно единаесет години? Судот, сепак, одлучи да им се суди затоа што утврди дека тие прават разлика меѓу тоа што е добро, а што не. Мислам дека тие точно знаеја што прават. Како и да е, судот ги осуди на казна од дваесет години затвор. Но, по извесно време процесот се обнови и казната беше намалена на десет години. Идентитетот на овие малолетни затвореници беше сменет, а јавноста протестираше. Тие го извршија убиството, но сега тие се полнолетни и кога ќе излезат од затвор тие ќе мораат да го градат својот живот, но секогаш ќе мораат да живеат и со злосторството кое го направиле кога беа сè уште деца. Но, мора и како општество да се запрашаме зошто деца извр-

Ние како новинари немаме посебни права, но имаме извонредна задача, ние мораме да им укажеме на луѓето кои се нивните права: Питер Мекинтаер

Извештај на УНИЦЕФ за насилството врз децата во светот

Повеќе од еден милион деца се продаваат годишно

Детскиот фонд на ООН, УНИЦЕФ, информира дека годишно се продаваат и се купуваат повеќе од еден милион деца во светот. Западна Африка доминира, но тука се и Азија, па дури и Источна Европа, чии деца се најчесто жртви на оваа незаконска трговија.

Според најновиот извештај на УНИЦЕФ, од август годинава, трговијата со луѓе, после трговијата со дрога и со оружје е третиот по големина криминал кој генерира профит повеќе од 10 милиони долари годишно. Најчесто децата во овој криминален бизнис се препродаваат како ефтина работна сила или како објекти за сексуална злоупотреба и изживување.

Во Одделението за заштита на децата при УНИЦЕФ, нагласуваат дека овој криминал во светот цв-

та како никогаш досега и дека дел од причините за енормниот прогрес на оваа нелегална дејност е слабата законска регулатива. На пример, законите против трговијата со дрога (кокаин и хероин) се многу поригорозни во голем број држави за разлика од оние со кои се санкционира трговијата со луѓе. Оттаму, голем број криминалци решаваат еден нелегален бизнис да заменат со друг кој помалку се казнува, а овозможува голем профит. Едноставно, констатираат во УНИЦЕФ, криминалците на децата и на луѓето воопшто, гледаат исто како на пластични кесиња со кокаин.

Децата од Западна Африка и Источна Европа, кои се жртви на оваа нелегална трговија најчесто се продаваат на таканаречениот секс-пазар, додека децата од Кина и од Виетнам, најчесто се присилени на прос-

титија или пак, се користат како ефтина работна сила. Еден дел од децата се продаваат во нивните земји, но најголемиот дел се нелегално транспортирани во Европа, каде што постои и најголем пазар за нив. Искуствата на УНИЦЕФ покажуваат дека најголем број од децата жртви на овој криминал доаѓаат до сиромашни семејства, а некои воопшто и немаат свој дом. Трговците со луѓе им ветуваат работа, заработувачка заштита, образование и сл. Многу од семејствата чии деца се принудени да работат воопшто и не разбираат на какви сè опасности тие наидуваат додека се на улица. Еден од најизненадувачките факти на кои наишле луѓето од УНИЦЕФ е фактот дека и покрај големиот број организирани мрежи за трговија, често пати иницијалните контакти со децата се воспоставуваат токму преку нивните родители или семејства. Многу често, велат во УНИЦЕФ, во земјите како Молдавија или Романија можат да се најдат јавно објавени огласи под превезот на огласи за вработување.

На крајот, УНИЦЕФ нагласува дека ефектите од овој вид криминал се долготрајни и разорувачки и дека интензивно се разгледуваат можните начини за негово ригорозно санкционирање, како и за поинтензивно и посеопфатно информирање и едуцирање на јавноста.

